

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o „Predlogu Odločbe Evropskega parlamenta in Sveta o smernicah za vseevropska energetska omrežja, in o razveljavitvi Odločb št. 96/391/ES in št. 1229/2003/ES“

(KOM(2003) 742 končna verzija - 2003/0297 (COD))

(2004/C 241/04)

Svet se je 19. februarja 2004 v skladu s 156. in 251. členom Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti odločil posvetovati z Evropskim ekonomsko-socialnim odborom, o Predlogu Odločbe Evropskega parlamenta in Sveta o smernicah za vseevropska energetska omrežja, in o razveljavitvi Odločb št. 96/391/ES in št. 1229/2003/ES.

Strokovna skupina Transport, energetika, infrastruktura in informacijska družba, ki je bila odgovorna za pripravo dela Odbora v zvezi s to zadevo, je 10. maja 2004 sprejela mnenje. Poročevalka: ga. Sirkeinen.

Na 409. plenarnem zasedanju dne 2. in 3. junija 2004 (sestanku z dne 2. junija 2004) je Evropski ekonomsko-socialni odbor s 164 glasovi za, 3 proti in 17 vzdržanimi glasovi sprejel naslednje mnenje.

1. Uvod

1.1 Leta 2001 je Komisija sprejela Sporočilo o evropski energetskega infrastrukture. Za učinkovito delovanje širšega evropskega trga z električno energijo in plinom ni primerno, da veljajo skupna pravila in standardi. Prav tako pomembno je, da obstaja ustrezna infrastruktura med državami članicami.

1.2 V Sporočilu so bili prikazani številni ukrepi, vključno s ciljem 10 % medsebojnih povezav za električno energijo in prednostno denarno podporo za projekte vseevropskega energetskega omrežja, ki so označeni kot prednostni projekti v interesu Evrope. Komisija je predlagala tudi zvišanje obstoječe 10 % zgornje meje prispevkov za razvojno stopnjo projektov na 20 % za prednostne projekte. Svet v Barceloni je odobril cilj 10 % medsebojnega povezovanja, vendar je zvišanje zgornje meje prispevkov še vedno predmet razprav v Svetu.

1.3 Da bi bile države pristopnice del notranjega trga z električno energijo in plinom, je treba spremeniti smernice za vseevropsko omrežje (TEN smernice). Mnogi projekti, ki povezujejo staro Skupnost z novimi državami članicami, so že upravičeni do denarne podpore TEN, vendar je treba seznam še dopolniti. Podoben pristop bo potreben tudi pri sosednjih državah. Srednjeročni cilj je postopno oblikovanje evropskega trga z električno energijo in plinom, z možnostjo vključitve več kot 35 držav in več kot 600 milijonov prebivalcev. Ta trg mora temeljiti na skupnih standardih za odpiranje trga, varstvo okolja in varnost.

1.4 Potreba po zemeljskem plinu hitro narašča in Skupnost je vse bolj odvisna od uvoza plina. Da bi zagotovili učinkovito delovanje Evropskega energetskega trga in bodočo dobavo plina, so potrebne raznovrstne dobave plina in izgradnja nove infrastrukture. Vlagati bo treba tako v nove plinovode za dobavo plina kot v notranje plinovode ob še bolj prilagojeni uporabi obstoječih infrastruktur po odpiranju trga. Potrebno bo

tesno sodelovanje z državami dobaviteljicami in regijami, preko katerih bo potekal tranzit.

2. Predlog Komisije

2.1 Ta sprememba TEN smernic za električno energijo in plin bo predvsem vključevala države članice v okvir notranjega trga z električno energijo in plinom. Naslednje določilo bo:

- zagotovilo, da bo potreba po boljšem vključevanju držav pristopnic in sosednjih držav v širši evropski trg z električno energijo v celoti upoštevana na seznamu projektov, ki so upravičeni do denarne podpore in opredeljena v TEN smernicah;
- uvedlo deklaracijo evropskega interesa za nekatere temeljne čezmejne projekte na prednostni osi; in
- omogočilo Komisiji imenovanje evropskega koordinatorskega projekta za prednostne projekte.

Glede na sporočilo Komisije morajo države članice dati prednost prednostnim projektom, omogočiti in pospešiti izvrševanje projektov ter izvajati presoje in poročati Komisiji.

2.2 V prilogi k predlogu odločbe so navedeni projekti skupnega interesa, ki so upravičeni do finančne pomoči (priloga III) na podlagi določenih kriterijev, ki so opredeljeni v prilogi II, projekti skupnega interesa, ki bodo imeli prednost pri dodeljevanju pomoči Skupnosti (priloga I) ter projekti evropskega interesa (priloga IV).

2.3 Znesek naložbe za oblikovanje prednostnih projektov za omrežja za električno energijo in plin za obdobje 2007-2013 je ocenjen na okrog 28 milijard evrov, od tega pripade 20 milijard na EU in 8 milijard na tretje države. Poleg tega so še stroški za zaključitev drugih projektov skupnega interesa.

3. Splošne pripombe

3.1 EESC je v svojem mnenju močno podprl predloge Komisije o razvoju in podpori vseevropskih omrežij za električno energijo in plin kot sestavnih delov oblikovanja notranjih trgov z električno energijo in plinom, kot tudi enotno politiko za zanesljivost preskrbe z energijo. Odbor je podprl tudi predlog Komisije za zvišanje zgornje meje denarnih prispevkov za razvojno stopnjo na 20 %.

3.2 Na žalost pa je, kot je že bilo mogoče ugotoviti iz predhodnih mnenj EESC, izvajanje TEN projektov potekalo zelo počasi in nezadovoljivo. Težave pri denarni podpori za razširjene projekte oblikovanja so bile označene kot resne ovire. Ni pričakovati, da bi 20 milijonov evrov, ki jih ima Komisija na razpolago za prispevke razvojnim stopnjam projektov, močneje vplivalo na njihovo izvajanje. Treba je razvijati partnerstvo med javnim in zasebnim sektorjem.

3.2.1 Denarna podpora kot taka ne sme biti edina ovira za počasen napredek pri izvajanju TEN projektov. Razlogi so lahko na primer tudi pomanjkanje zavezanosti držav članic k sodelovanju pri čezmejnih projektih. Tu bi lahko prišla v poštev zamisel o evropskem koordinatorju. V nekaterih primerih je tudi možnost izbire potencialne javne denarne podpore predstavljala razlog za odložen začetek projekta, ki bi se drugače pričel brez odloga zaradi čakanja na takšno ali drugačno odločitev.

3.2.2 Trenutno predstavlja največjo oviro za vlaganje v infrastrukturo dolgotrajno, nadležno in do konca negotovo načrtovanje in postopki za odobritve. Prednostni položaj, ki ga EU prizna projektu, predstavlja jasno opozorilo lokalnim in drugim organom odločanja, da mora biti projekt izpeljan pravočasno.

3.3 EESC pozdravlja osnutek sklepa Komisije, ob ugotovitvi, da bi ga lahko predstavil že prej. Ko bo ta predlog odobrila plenarna skupščina EESC, bo širitev že izvršena in EU bo sestavljalo 25 držav članic. Potreba po približevanju sosednjim državam zaradi zanesljivosti oskrbe je prisotna že dolj časa, vsaj od zelene knjige o varnosti preskrbe z energijo.

3.4 Po mnenju EESC so analize položaja medsebojnih povezav in izgledi v različnih delih Unije in v sosednjih območjih poučne in smiselne.

3.5 Vendar pa Komisija ne omenja kakršnihkoli širših in dolgotrajnejših proučevanj pričakovanih razvojev na notranjih energetskih trgih, na podlagi katerih bi pridobili potrebne informacije za določanje temeljnih infrastrukturnih projektov. V sektorju, kjer traja življenjska doba denarnih vlaganj 50 let ali več, je pomen dolgoročnega pogleda ali nadomestnega predvidenega potka toliko večji. Takšno pomanjkanje priporočil je presenetljivo tudi v primerih, ko so takšne informacije na razpolago, vključno z materialom, ki ga proizvaja sama Komisija.

3.5.1 V bodoči energetski sliki Evrope ima zemeljski plin še posebej pomembno vlogo. Težnja je v smeri hitrega naraščanja porabe in povečane odvisnosti od uvoza iz držav, ki niso članice EU. Kateri srednjeročni vidiki za povpraševanje, mesto porabe in vire stojijo za predlogi za prednostne infrastrukturne projekte? Kako naj bi se razvijala poraba za ogrevanje, proizvodnjo elektrike in termoelektrarne-toplarnne, kakor tudi kakršnikoli možni načrti za proizvodnjo vodika iz plina? Kakšni so potenciali virov? Politične odločitve, od okoljske politike EU do lokacijskih odločitev, ki jih sprejmejo lokalni organi, imajo močan vpliv na energetske izbire in trge. Pri tem je treba upoštevati širšo, dolgoročno sliko.

3.6 Eno od pomembnejših vprašanj je, ali obstajajo nadomestne rešitve za najbolj pereče probleme, ki naj bi jih reševali predlagani omrežni projekti. Ali bi, na primer, v nekaterih primerih naložba v proizvodnjo elektrike v bližini večjega povpraševanja predstavljala boljše rešitev? Ta vprašanja je treba vedno proučiti pri razvoju predlogov za omrežja, pri čemer je treba upoštevati tudi možnost povečane energetske učinkovitosti in porazdeljeno proizvodnjo iz obnovljenih energetskih virov.

4. Podrobne pripombe

4.1 Besedilo uvodne izjave (4) je treba spremeniti, tako da bosta učinkovito delovanje notranjega trga in strateški cilji, kot so zanesljivost dobave in univerzalno zagotavljanje storitev, imeli enake posebne ugodnosti.

4.2 Projekti znotraj ene države članice naj imajo le v izjemnih primerih pravico do uvrstitve na seznam projektov v evropskem interesu.

Bruselj, 2. junij 2004

Predsednik

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Roger BRIESCH